

Dostrzegacz Biblioteczny

Pismo informacyjne Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

nr 2-4
(118-120)
2025

Redakcja

Paweł Kordybacha (red.)

Lidia Głębicka (sekr. red.)

Joanna Chapska

Nina Dąbrowska

Kamila Rudnicka

Paweł D. Znamierowski

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru materiału, opracowania redakcyjnego i adiustacji tekstu.

email: dostrzegaczbiblioteczny@wbp.lublin.pl

telefon: 81 528 74 21

ISSN 1732-4823

Spis treści

Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich	3
Chełmskie Targi Książki - podsumowanie	5
Bialskie Dni Książki Dziecięcej	8
Pasja i kariera: cykl spotkań w Chełmskiej Bibliotece Publicznej	11
XXXI edycja Nagrody im. Anny Platto	13
Lubelskie Towarzystwo Genealogiczne: 20 lat historii	16
Biblioteki województwa lubelskiego publikują:	
Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu	18
Literackie odwiedziny w szpitalu	22
Książka wczoraj i dziś	24
Wyrosły z doniczki	25
śp. Jana Wołosz (5 III 1937 – 28 IV 2025)	26
Tysiąclecie Państwa Polskiego	27
Odważny rzeźbiarz – August Zamoyski	28

Okładka fot. Paweł D. Znamierowski

Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

W dniach 6-7 czerwca 2025 w Bibliotece Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie odbył się Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, podczas którego podsumowano kadencję 2022–2025 oraz dokonano wyboru nowych władz na lata 2025–2029.

W KZD udział wzięli delegaci ze wszystkich 16 województw wybrani na okręgowych zebraniach sprawozdawczo-wyborczych oraz zaproszeni goście i sympatycy SBP. Okręg Lubelski reprezentowali: dr Artur Borzęcki, Joanna Chapska, Marcin Furman, Paweł Kordybacha oraz dr Renata Malesa. Dwudniowe obrady prowadziła członkini Zarządu Głównego w kadencji 2022–2025 Bożena Lech-Jabłońska.

Zjazd rozpoczęło seminarium pn. „Bibliotekarz – zawód z przyszłością?”, w którym wystąpili: dr Renata Malesa z Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej UMCS, a jednocześnie przewodnicząca Koła Akademickiego SBP w Lublinie, Maria Jasionek z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jastrzębiu-Zdroju, członkini Komisji Rewizyjnej SBP Okręgu Śląskiego i Paweł Dobrzelecki z Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jerzego Fusieckiego w Zabrze, członek Zarządu Okręgu Śląskiego. Odbył się również panel dyskusyjny pn. „Zawód bibliotekarza – wyzwania i perspektywy”, który moderowała Magdalena Krasowska-Igras z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Uroczystego otwarcia Krajowego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich dokonali

przewodnicząca SBP dr Barbara Budyńska oraz prof. dr hab. inż. Janusz Bogusz – prorektor ds. naukowych Wojskowej Akademii Technicznej. Następnie delegaci oddali hołd członkom SBP zmarłym podczas ostatniej kadencji. Z okręgu lubelskiego wspomnieni zostali: Danuta Czubacka, Alina Furs, Jerzy Gajewski, Halina Guz, Ewa Honory, Teresa Kantypowicz, Teresa Maliszewska, Irena Niziołek, Wanda Olęcka, Stanisława Szymaniak i Elżbieta Topyła. Delegaci przyznali także zaszczytną godność Honorowego Członka SBP Jerzemu Ambrożemu z Okręgu Wielkopolskiego, Andrzejowi Jagodzińskiemu z Okręgu Podkarpackiego oraz Cecylii Judek z Okręgu Zachodniopomorskiego.

O ważnej roli Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich jako reprezentanta całego środowiska w konsultacjach projektów legislacyjnych oraz programów dotacyjnych dostępnych dla bibliotek, mówili Małgorzata Kurek z Departamentu Dziedzictwa Narodowego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz dr Tomasz Makowski dyrektor Biblioteki Narodowej.

Po udzieleniu absolutorium zgromadzeni delegaci podziękowali za aktywną działalność ustępującemu Zarządowi Głównemu oraz przewodniczącej dr. Barbarze Budyńskiej.

Kolejnym punktem Zjazdu były wybory władz SBP na lata 2025–2029. Nowym przewodniczącym został wybrany Jerzy Woźniakiewicz - przewodniczący Okręgu Małopolskiego, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Wiceprzewodniczący

mi zostały: Anna Godowska przewodnicząca Okręgu Świętokrzyskiego, Główny Bibliotekarz Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Witolda Gombrowicza w Kielcach oraz Joanna Chapska przewodnicząca Okręgu Lubelskiego SBP, kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. Członkami Zarządu Głównego zostali: Marzena Przybysz (sekretarz), Joanna Szymczak-Ryczel (członkini ds. sekcji i komisji), Łukasz Załęski (członek ds. okręgów), Elżbieta Broda, Andrzej Czapnik, Dagmara Dąbrowska, Barbara Krawczyk, Beata Kubica, Katarzyna Kulesza, Sylwia Markiewicz, Dominik Piotrowski oraz Maciej Waltoś.

Wiceprzewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej został dr Artur Borzęcki, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Krasnymstawie, a członkiem Głównego Sądu Koleżeńskiego Marcin Furman z Działu Instrukcyjno-Metodycznego WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie.

Drugiego dnia Zjazdu delegaci uchwalili zmiany w Statucie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Strategię SBP na lata 2025–2029.

Paweł Kordybacha
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
WBP w Lublinie

Chełmskie Targi Książki - podsumowanie

Chełmskie Targi Książki na stałe wpisały się w kulturalny kalendarz Miasta Chełm. Tegoroczne wydarzenie to już czwarta edycja autorskiej imprezy regionalnej, organizowanej od 2022 r. W 2023 r. rozszerzyliśmy nasze wydarzenie o cykl spotkań autorskich połączonych z Targami pn. „Chełmskie spotkania z literaturą”. W każdym roku starannie przygotowujemy program oraz zapraszamy znamienitych gości – autorów bliższych sercu każdego czytelnika.

Każda z edycji Targów poświęcona była innej tematyce. W tym roku zaplanowaliśmy cykl spotkań autorskich pod hasłem „Na papierze i na ekranie – znani pisarze i aktorzy.” Zaprosiliśmy autorów powieści, które zostały zekranizowane oraz aktorów, którzy w tych ekranowych adaptacjach grają pierwszoplanowe role. Festiwal „Chełmskie spotkania z literaturą” trwał od początku roku. W cyklu spotkań festiwalowych w progach Biblioteki gościliśmy: Maksa Czornyja, Marka Dyjaka, Cezarego Harasimowicza, Urszulę Gra-

bowską, Magdę Stachulę, Janusza Chabiora, Grzegorza Kasdepke, Leszka Millera oraz Albenę Grabowską.

Jak co roku wydarzenie poprzedziła Akcja Głośnego Czytania Poezji w przestrzeni miejskiej. W tym roku promowaliśmy twórczość Jana Kochanowskiego. Zaprosiliśmy 10 Gromadę Zuchową „Białe Niedźwiadki”, 7 Drużynę Harcerską „Strażników Arki”, studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku pod patronatem Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie i Chełmskiego Towarzystwa Naukowego, uczniów z Akademii Małego Księcia oraz Szkoły Pod-

stawowej nr 8 w Chełmie. W różnych miejscach miasta m.in. w autobusach, w miejskim parku czy w Parku Czytelnika Chełmskiej Biblioteki Publicznej, czytali oni głośno poezję Jana Kochanowskiego. Akcja spotkała się z pozytywną reakcją mieszkańców, a miała na celu promocję czytelnictwa, zachęcanie do czytania poezji, wspólnego jej przeżywania oraz uwrażliwienie na jej wartość.

30 maja br. odbyły się IV Chełmskie Targi Książki, podczas których swoją ofertę prezentowało 31 wydawnictw działających na rynku regionalnym, lokalnym oraz ogólnopolskim. Targi miały na celu promocję czytelnictwa i działalności Biblioteki oraz uatrakcyjnienie oferty kulturalnej miasta. Oprócz możliwości zakupu książek i spotkań z ludźmi kultury, zainicjowaliśmy akcję „Bookcrossing – uwalniamy książkę”, która już na stałe wpisała się w codzienność Biblioteki. Ważnym elementem tegorocznych Targów było wyróżnienie najaktywniejszych czytelników naszej Biblioteki. Nagrodzeni otrzymali gratulacje oraz dyplomy.

Podczas IV Chełmskich Targów Książki swoją premierę miała powieść graficzna *Chełmska legenda. W cieniu trzech dębów*. Gościliśmy twórców tego dzieła: Marka Mandzińskiego – pomysłodawcę i głównego twórcę, Annę Mazurkiewicz – chełmską poetkę, pisarkę i autorkę tekstu oraz Martinę Wyżgoł – ilustratorkę. Powieść wzbudziła duże zainteresowanie wśród czytelników. Była to niepowtarzalna okazja, by książkę zakupić oraz otrzymać autograf od jej twórców.

Tegoroczne wydarzenie to nie tylko bogata oferta książek, ale też spotkania autorskie, animacje i warsztaty dla dzieci. Dwa spotkania z Moniką Skikiewicz, ps. Bajanka, wprowadziło najmłodszych uczestników IV Chełmskich Targów Książki w świat ulubionej bohaterki książek *Kicia Kocia* Anity Głowińskiej. W trakcie kreatywnych warsztatów wspólnie z uczestnikami przeprowadzano eksperymenty i rozwiązywano zagadki. Było wspólne muzykowanie, a nawet podróż samolotem. Bajanka zachęcała dzieci do częstego odwiedzania bibliotek i korzystania z ich bogatych zbiorów. Niewątpliwie to spotkanie rozbudziło dziecięcą wyobraźnię i zachęciło do częstszych odwiedzin działu dziecięcego naszej Biblioteki.

Z myślą o uczniach szkół podstawowych zaprosiliśmy na Targi Justynę Bednarek, autorkę m.in. doskonale znanych opowieści dla dzieci o skarpetkach. W świecie literatury dziecięcej, książki Justyny Bednarek cieszą się ogromną popularnością i uznaniem. Autorka w trakcie spotkania, w niezwykle sposób połączyła zabawne historie z wartościowym przesłaniem, czym zyskała serca młodych czytelników.

Wszyscy zainteresowani mieli możliwość uzyskania autografu autorki.

Zgodnie z hasłem „Na papierze i na ekranie – znani pisarze i aktorzy”, na tegorocznych Targach nie mogło zabraknąć aktora. Chełmianie bardzo licznie przybyli na spotkanie z Jankiem Wieczorkowskim, aktorem teatralnym i filmowym. Na kinowym ekranie można go było oglądać w komedii Jacka Bromskiego *U Pana Boga za piecem* i jej kontynuacji, *U Pana Boga za miedzą*. Telewizjom stał się znany dzięki serialowym rolom: policjanta Irka Zięby w *Pokoju 107*, Jacka Mrozowskiego w *M jak miłość*, kardiologa Marka Rogalskiego w *Na dobre i na złe*, Władka Konarskiego w *Czasie Honoru* i Stanisława Winnego w *Stuleciu Winnych*. Janek Wieczorkowski okazał się niezwykle zabawnym i otwartym człowiekiem, który szybko nawiązał kontakt z naszą publicznością. Spotkanie było

doskonałą okazją do pokazania, że świat filmu i książki potrafią się pięknie przenikać.

Poetyckim zwieńczeniem Targów był koncert Jarka Buczka, chełmskiego barda, który zgromadził liczne grono fanów.

III edycja Festiwalu „Chełmskie spotkania z literaturą” i IV Chełmskie Targi Książki była niepowtarzalną okazją spotkania, wymiany poglądów i doświadczeń naszych czytelników ze znanymi i poczytanyymi polskimi pisarzami, podróżnikami, naukowcami, reporterami, aktorami i innymi twórcami kultury.

To było wyjątkowe wydarzenie. Dziękujemy wszystkim Wystawcom i do zobaczenia za rok.

Małgorzata Chmielewska
Chełmska Biblioteka Publiczna
im. Marii Pauliny Orsetti w Chełmie

Bialskie Dni Książki Dziecięcej

Planując kolejną edycję cyklicznego święta czytelnictwa nazywanego Bialskimi Dniami Książki Dziecięcej, zastanawialiśmy się, jaki temat tym razem wybrać. Szczególną troską zawsze otaczamy zainteresowania i preferencje naszych młodych czytelników, dlatego też wybór padł na tematykę przyrodniczą. Książki z tej dziedziny cieszą się wyjątkową popularnością wśród różnorodnych zbiorów Biblioteki Barwnej. Tytuł *Barwy Polskiej Przyrody*, wybrany spośród kilku propozycji zespołu przez główną autorkę projektu Joannę Parafiniuk, kierowniczkę Biblioteki Barwnej, pozwolił zawęzić tak rozległą dziedzinę wiedzy do zagadnień związanych z naszym krajem i jego naturalnymi atrakcjami.

Chęć zaspokojenia potrzeb jak najszerzego grona naszych użytkowników sprawiła, że bardzo zależało nam na szerokim wachlarzu wydarzeń i na ich różnorodnej formie.

Wstępem do 26. Bialskich Dni Książki Dziecięcej, które zwyczajowo od wielu lat świętujemy w drugiej połowie maja, były przeprowadzane przez zespół

Barwnej zajęcia przyrodnicze, w których uczestniczyły grupy szkolne. Celem tych działań było zachęcenie dzieci i młodzieży do korzystania ze zbiorów Biblioteki Barwnej, a zwłaszcza pokazanie zjawisk zachodzących w przyrodzie oraz zwierząt i roślin charakterystycznych dla ekosystemów występujących w Polsce.

26 kwietnia 2025 r. przeprowadzone zostały warsztaty literacko-plastyczne przygotowujące potencjalnych chętnych do stworzenia własnego komiksu pod tytułem *Niesamowite przygody dzikich zwierząt*. Pozwoliły one uczestniczącym w nich osobom rozwinąć umiejętność tworzenia krótkich historii oraz obrazowania ich. Przeprowadzenie tych zajęć przez bibliotekarza z wykształceniem plastycznym, umożliwiło przekazanie profesjonalnej wiedzy w sposób zrozumiały i dostosowany do wieku odbiorców. W warsztatach wzięło udział 15 osób w wieku 8-11 lat.

Konkurs na komiks literacko-plastyczny *Niesamowite przygody dzikich zwierząt* ogłoszono 14 kwietnia. Termin nadsyłania prac został przedłużony

do 16 maja. Wpłynęły 24 prace, spośród których przyznano 3 nagrody główne i 3 wyróżnienia. Tematem konkursu było wykonanie komiksu, którego bohaterami były dzikie zwierzęta i owady zamieszkujące polskie lasy, łąki, rzeki i jeziora. Rozstrzygnięcie konkursu odbyło się 29 maja.

26. Bialskie Dni Książki Dziecięcej zainaugurowała w sobotę 17 maja terenowa gra rodzinna *Ruszajmy w przyrodę*. Ze względu na wyjątkowo niesprzyjające warunki pogodowe, wydarzenie przeniesiono do budynku Biblioteki. Uczestniczyło w nim 35 osób w różnym wieku, które w pięciu grupach oznaczonych plakietkami zwierząt chronionych w Polsce, poszukiwały i rozwiązały 11 zadań za pomocą różnorodnych wskazówek i narzędzi, przygotowanych i udostępnionych przez autorów gry (m.in. filcowa tablica z rysunkiem Polski, liście drzew wydrukowane na drukarce 3D, plansze ze zwierzętami i pasmami górskimi, kody QR, stoliki świetlne). Ogromne zainteresowanie tą formą zabawy połączonej z nauką spowodowało, że na prośbę nauczycieli klas VI-VIII ze szkół podstawowych na terenie miasta Biała Podlaska, gra *Ruszajmy w przyrodę* została przeprowadzona jeszcze pięciokrotnie dla wybranych klas. Dało to możliwość skorzystania z tego rodzaju aktywności 105 uczniom szkół bialskich i poszerzyło zakres ich wiedzy o przyrodzie polskiej. Była to również doskonała okazja do promowania działalności Młodzieżowego Dyskusyjnego Klubu Książki „Księgołap”, którego moderatorki opracowały i poprowadziły grę.

Realizowanie projektu z zakresu edukacji przyrodniczej nie byłoby tak ciekawe i pełne, gdyby nie współpracujące z nami Nadleśnictwo Biała Podlaska, które jest częścią Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie oraz Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Oddział w Białej Podlaskiej. Dzięki współpracy z tymi instytucjami nasi młodzi użytkownicy mieli możliwość poznać ogromne bogactwo przyrodnicze i kulturowe lokalnej fauny i flory.

Pracownik Nadleśnictwa Biała Podlaska przeprowadził zajęcia interaktywne z wykorzystaniem tablicy multimedialnej i przyniesionych pomocy naukowych dotyczących ptaków i zwierząt, które moż-

na spotkać na terenach leśnych będących pod ich opieką. Dzieci poznawały odgłosy ptaków, miały też okazję usłyszeć wiele ciekawostek dotyczących sów, rozpoznawały też ślady zwierząt. W zajęciach uczestniczyło 25 uczniów klasy II.

Przedstawiciele Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych Oddział w Białej Podlaskiej przeprowadzili 4 spotkania z uczniami klas I i III, przybliżając historię bocianów i innych ptaków występujących na terenie ich działania. Dzieci miały możliwość zobaczyć bociana z bliska, a także poznać obyczaje godowe różnych ptaków, wygląd ich gniazd i budek lęgowych oraz porównać ptaki na różnym etapie ich rozwoju. Unikatowe walory Parku, różnorodność gatunkowa roślin i zwierząt, bogactwo lasów, łąk i mokradeł, to wiedza wyniesiona z przeprowadzonych zajęć. Dzięki interaktywnym spotkaniom, młodzi użytkownicy Biblioteki Barwnej mieli wyjątkową możliwość lepszego zrozumienia otaczającej ich przyrody i nauczania się szacunku dla środowiska naturalnego. Dodatkową atrakcją były puzzle z ptakami, udostępnione przez zaproszonych specjalistów. W spotkaniach uczestniczyło łącznie 80 osób.

Unikatowym wydarzeniem 26. Bialskich Dni Książki Dziecięcej były warsztaty fotograficzne przeprowadzone przez Małgorzatę Piekarską, starszego specjalistę ds. fotografii, która jest instruktorem w Bialskim Centrum Kultury im. Bogusława Kaczyńskiego w Białej Podlaskiej oraz opiekunem Koła Fotograficznego „Migawka” dla młodzieży i Fotoklubu Podlaskiego. 24 maja uczestnicy, po wysłuchaniu niezwykle cennych i trafnych wskazówek pani Małgorzaty, wyposażeni w aparaty fotograficzne, ruszyli na podbój zespołu pałacowo-parkowego Radziwiłłów.

Najlepsze zdjęcia z pleneru fotograficznego można było podziwiać do 30 czerwca 2025 r. na wystawie powarsztatowej w Barwnej Multimedialnej Bibliotece dla Dzieci i Młodzieży.

Najbardziej oczekiwanymi przez użytkowników Biblioteki wydarzeniami są spotkania autorskie. W 2025 roku mieliśmy możliwość zaproszenia 2 autorów. Ze względu na różnorodność wiekową naszych użytkowników, wybór padł na Beatę Sabałę Zielińską

oraz Tomasza Samojlika. Zainteresowanie tymi wydaniami potwierdziło trafność tego wyboru.

23 maja odwiedziła nas Beata Sabała Zielińska, dziennikarka, autorka znanych reportaży o Tatrzańskim Ochotniczym Pogotowiu Ratowniczym, autorka książek dla dzieci i dorosłych. Dziennikarka przez wiele lat obserwowała z bliska pracę ratowników TOPR, brała udział w ich szkoleniach, a także w szkoleniach psów ratowników, jako tzw. pozorantka. Tę niezwykle trudną i odpowiedzialną, a jednocześnie wyjątkowo potrzebną pracę opisała w swoich książkach, przeznaczonych dla różnych grup czytelniczych: *TOPR.1. Żeby inni mogli przeżyć*, *TOPR.2. Nie każdy wróci* i *Pięć Stawów. Dom bez adresu*. W książkach dla dzieci i młodzieży, *TOPR – o psie, który został ratownikiem* i *TOPR. Tatrzańska przygoda Zosi i Franka*, pisarka również podejmuje tę ważną tematykę. Wszystkie książki autorki to lektury niezbędne na półkach miłośników polskich gór.

Beata Sabała Zielińska w niezwykle ciekawy i obrazowy sposób opowiada o odwadze ludzi i zwierząt oraz o miłości i szacunku do gór. Uczestnicy tego wyjątkowego spotkania byli zauroczeni pięknem i majestatem Tatr oraz ciepłem i ogromem wiedzy pisarki. Wiele szczegółowych pytań i długa kolejka po autograf była najlepszym miernikiem uwagi audytorium.

Równie trafnym wyborem okazało się zaproszenie Tomasza Samojlika, który odwiedził nas 30 maja. Jest on biologiem pracującym obecnie w Zakładzie Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Bia-

łowieży, a także popularyzatorem przyrody, twórcą komiksów dla dzieci i książek dla dorosłych. Autor, oprócz tego, że wspaniale pisze dla najmłodszych, równie dobrze czuje się w ich towarzystwie. Połączenie nauki, humoru i przyrody nie sprawia mu żadnej trudności, a przekazywanie tych wartości dzieciom jest dla niego proste i naturalne. Autor wielokrotnie ilustrował napisane przez siebie teksty. Na spotkaniu dzieci miały możliwość nauczyć się prostych technik ilustracji pod okiem prawdziwego mistrza. Dzięki zabawnym ciekawostkom o przyrodzie, ale również o pracy pisarza, zgromadzeni nie dostrzegali upływającego czasu. Tomasz Samojlik jest autorem 23 książek. Bohaterami jego komiksów dla dzieci są żubr Pompik i jego rodzina. Autor wydał też popularną serię *Saga o Ryjówce*. Miłość i szacunek dla przyrody jest promowana w jego książkach w sposób zrozumiały dla wszystkich.

Patronat Honorowy nad wydarzeniem objął Prezydent Miasta Biała Podlaska Michał Litwiniuk.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Czesława Pietruk

Barwna Multimedialna Biblioteka
dla Dzieci i Młodzieży w Białej Podlaskiej

Pasja i kariera: cykl spotkań w Chełmskiej Bibliotece Publicznej

Chełmska Biblioteka Publiczna im. Marii Pauliny Orsetti od października 2022 roku jest organizatorem cyklicznych spotkań pn. „Pasja i kariera”. Wydarzenia objęte zostały honorowym patronatem Anny Dąbrowskiej-Banaszek, Posłanki na Sejm RP oraz Jakuba Banaszka, Prezydenta Miasta Chełm.

W ramach przedsięwzięcia realizowane są spotkania z osobami pochodzącymi z Chełma lub mieszkającymi w mieście, które odniosły sukces w różnych dziedzinach życia zawodowego. Gośćmi kolejnych wydarzeń są artyści, naukowcy, społecznicy oraz przedstawiciele różnych zawodów. Wśród dotychczas zaproszonych osób znaleźli się fotograficy, podróżnicy, przedsiębiorcy, żeglarze, muzycy, aktorzy, dziennikarz, norwidolog oraz pilot.

Spotkania adresowane są do uczniów starszych roczników szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem cyklu jest inspirowanie młodzieży do wyboru zawodu, realizowania marzeń i rozwijania pasji oraz wskazywanie wzorców, prezentacja zawodowych karier i aktywności hobby-stycznych.

Na dziesiąte spotkanie z cyklu, które odbyło się 3 czerwca 2025 roku, postanowiliśmy zaprosić dwóch utytułowanych sportowców – Mariusza Marcyniaka i Michała Kobiątkę. Mariusz Marcyniak jest siatkarzem grającym na pozycji środkowego oraz kapitanem drużyny ChKS Chełm. Wraz ze swoim teamem siatkarskim wywalczył awans do PlusLigi. Michał Kobiątko jest piłkarzem grającym na pozycji pomocnika w Chełmiance Chełm. Do drużyny powrócił po sześciu latach grania w innych klubach m.in. w Wiśle Puławy i Pogoni Siedlce.

Drużyny obu panów cieszą się w mieście olbrzymią popularnością, a mecze gromadzą rzesze kibiców i dostarczają wielu emocji mieszkańcom Chełma i regionu. Tym razem publiczność spotkania była dużo młodsza niż zwykle. Sportowcy opowiadali o początkach swojej przygody ze sportem, o ważnych momentach kariery, treningach, a także czytelnich upodobaniach. Dla bibliotekarzy niezwykle ważną i miłą informacją był fakt, że obaj sportowcy chętnie sięgają po książki w wolnym czasie. Zawodnicy prezentowali plan dnia futbolisty i siatkarza, opowiadali

o swoich metodach dbania o kondycję oraz sposobach radzenia sobie z porażkami. Odpowiedzieli również na wiele pytań oraz złożyli dziesiątki autografów – na koszulkach, plecakach, piłkach, a nawet skrawkach ciała.

Wśród fanów piłkarzy znalazły się również przedszkolaki, które dzielnie i z uwagą uczestniczyły w przedsięwzięciu, a następnie wzięły jeszcze udział w procytelniczej akcji „Tata też czyta 2025”. Nasi goście przeczytali książeczki małym miłośnikom sportu, promując inicjatywę popularyzującą czytelnictwo pod hasłem „Czytanie łączy”. Celem akcji jest podkreślenie, że wspólna lektura z dzieckiem nie tylko rozwija, ale również buduje silne, emocjonalne więzi. Zarówno czytanie, jak i sport, to aktywności, które rodzice mogą, a nawet powinni podejmować razem z dziećmi, traktując je jako formę rozrywki i źródło radości. Pod-

sumowaniem spotkania była konkluzja, że regularne czytanie oddziałuje na mózg w podobny sposób, jak aktywność fizyczna na ciało.

Spotkanie zakończyło się podziękowaniami dla naszych przesympatycznych gości za fantastyczną rozmowę oraz życzeniami nieustających sukcesów. Na kolejne spotkanie z cyklu „Pasja i kariera” zaprosimy już wkrótce do Chełmskiej Biblioteki Publicznej.

Anna Pietuch

Chełmska Biblioteka Publiczna
im. Marii Pauliny Orsetti w Chełmie

XXXI edycja Nagrody im. Anny Platto

Podczas XXXI edycji Nagrody im. Anny Platto uhonorowano siedem niezwykłych bibliotekarek, które z oddaniem, pasją i nieustającą kreatywnością kształtują miłość do literatury wśród najmłodszych czytelników. Każda z nich działa w innym zakątku województwa, ale wszystkie łączy jedno – głębokie zaangażowanie w pracę z dziećmi, tworzenie przestrzeni otwartych, inspirujących i pełnych literackiej magii.

Gala Nagrody odbyła się tradycyjnie 8 sierpnia – w dzień urodzin Patronki Nagrody – Anny Platto. Nagroda została ustanowiona w 1995 r. dla uczczenia jej pamięci. Była ona długoletnią i zasłużoną instruktorką czytelnictwa dziecięcego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego oraz wykładowczynią w Policealnym Zaocznym Studium Bibliotekarskim w Lublinie. Anna Platto była cenionym metodykiem, pedagogiem i znawczynią literatury. Wypracowała, nowoczesny – jak na ówczesne czasy – model biblioteki dziecięcej, która integruje potrzeby młodych czytelników, łącząc znajomość książki z nowatorskimi formami jej popularyzacji. Dostrzegano i doceniano zasługi, jakie wносиła w doskonalenie zawodowe bibliotekarzy. W pamięci wielu pozostała jako bardzo kompetentna, uśmiechnięta, życzliwa osoba. Od 31 lat organizowa-

na jest Gala podczas której Nagroda wręczana jest bibliotekarce wyróżniającej się w popularyzacji literatury dziecięco-młodzieżowej oraz realizacji nowatorskich form pracy z młodymi czytelnikami.

Laureatką 31. Edycji Nagrody została Dorota Ręba (Gminna Biblioteka Publiczna w Wólce, Filia w Turce), która w krótkim czasie przekształciła bibliotekę w centrum rodzinnego życia kulturalnego. Tworzy projekty z zakresu edukacji emocjonalnej, językowej i przyrodniczej, a także realizuje działania z udziałem zwierząt, wykorzystuje też teatrzyk kamishibai. Dzięki skutecznemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych biblioteka w Turce dynamicznie się rozwija i odpowiada na realne potrzeby społeczności. Zrealizowała szereg wartościowych zajęć bibliotecznych i warsztatów, w których wzięły udział zarówno dzieci w wieku przedszkolnym, jak i uczniowie szkół podstawowych:

- ferie „Z książką w świat wartości” – 10-godzinny cykl, podczas którego dzieci poznawały takie wartości jak empatia, współpraca czy kreatywność. Zajęcia obejmowały m.in. teatr kamishibai, tworzenie komiksów, poezję z odzysku czy gry z kostkami Story Cubes;
- spotkania tematyczne z książką – dzieci poznawa-

ły emocje z „Kolorowym Potworem”, odkrywały świat przyrody dzięki „Jak żyje Ziemia”, wyruszyły w podróż po kulturze hiszpańskiej w ramach warsztatów „Como poco coco”;

- zajęcia literacko-plastyczne z okazji Dnia Mamy i Taty – dzieci czytały książki Emilii Dziubak i Kathariny Grossmann-Hensel, a następnie tworzyły symboliczne laurki i breloczki;
- teatr Kamishibai jako stały element pracy z dziećmi – łączący opowieść literacką z twórczością własną (rysowanie, teatrzyk, kolaże), np. „Lustrzana sala”, „Bajka o Soli”, „O panach palcach”;
- „Biblioteczna Akademia Wartości” (11 spotkań, 22 godziny zajęć) – wakacyjny cykl czytelniczo-animacyjny oparty na książkach o tematyce emocjonalnej („Rozum (nie)zawsze ma rację”, „Klub Smutnych Duchów”). Efektem była nie tylko aktywizacja dzieci w czasie wakacji, ale też wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie „Książki niosące nadzieję”;
- „Kreatywny Wieczór w bibliotece” – zajęcia z literaturą, emocjami i malowaniem kamieni jako narzędziem ekspresji;
- lekcje biblioteczne w przedszkolach – działania m.in. wokół emocji, ekologii i przyrody, wykorzystujące księgozbiór popularnonaukowy i działania twórcze (rysunki, kolaże, przypinki);
- warsztaty edukacyjne z żywymi zwierzętami – angażujące dzieci w refleksję nad światem przyrody i empatią wobec istot żywych;
- warsztaty z edukacji emocjonalnej z „Kolorowym Potworem”.

Dorota Ręba jest także koordynatorką projektu „Między wersami” w ramach programu BLISKO, w którym organizowała szereg działań łączących literaturę, edukację i rozwój społeczny. Współpracuje z przedszkolami, szkołami i rodzicami. Jej zajęcia są profesjonalnie przygotowane, pełne empatii, a każda aktywność oparta jest na książce jako punkcie wyjścia do rozmowy, działań twórczych czy pracy z emocjami.

W 2024 roku została także nagrodzona przez Starostę Lubelskiego za osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania kultury, była prelegentką festiwalu Wiełogłos, a także pozyskała grant z Polsko-Amerykańskiej

Fundacji Wolności na projekt „Bibliowskaz na dobrostan” – kompleksowe działania na rzecz dobrostanu psychicznego dzieci, młodzieży i ich rodzin, m.in. z warsztatami uważności, gramami planszowymi i animacją poklatkową.

Podczas Gali decyzją komisji nagrody wyróżnienia otrzymały Sylwia Herda i Janina Zielińska.

Sylwia Herda z Biblioteki Komunalnej w Majdanie Górnym to siła napędowa lokalnej kultury – w 2024 roku zorganizowała aż 224 wydarzenia, angażując ponad 5 tys. uczestników. Umiejętnie łączy działania czytelnicze z rozwojem społeczności lokalnej, pozyskuje środki na nowości wydawnicze i wdraża innowacje technologiczne. Jej praca wyróżnia się konsekwencją, różnorodnością i czułością wobec potrzeb dzieci.

Janina Zielińska z Biblioteki Publicznej w Biskupicach Lubelskich od 26 lat z pasją tworzy kameralne, ale niezwykle aktywne miejsce spotkań z literaturą. Sama przygotowuje scenariusze, dekoracje i materiały do zajęć, które przyciągają dzieci i ich rodziny. Jej pomysły, takie jak „Czytanie na polanie”, „Kreatywne wtorki” czy zajęcia skupiające się wokół Muminków, udowadniają, że nawet w małej bibliotece można rozwinąć wielką kulturę czytania.

Kolejne Nominowane odznaczały się również wysokim poziomem działań i kreatywnością w realizacji.

Urszula Kowalczyk (Gminna Biblioteka Publiczna w Melgwi) od ponad 40 lat tworzy bibliotekę jako centrum lokalnej kultury i edukacji. Jej działania to harmonijne połączenie doświadczenia z nowoczesnością – prowadzi warsztaty, spotkania autorskie i zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalne. Samodzielnie planuje i realizuje działania, tworząc miejsce otwarte i przyjazne każdemu dziecku.

Czesława Pietruk (Barwna Multimedialna Biblioteka dla Dzieci i Młodzieży w Białej Podlaskiej) zaraża entuzjazmem, prowadząc zajęcia w bajkowych strojach i angażując młodzież w aktywne czytelnictwo. Jest autorką gier, przedstawień i projektów promujących literaturę, takich jak „XXV Bialskie Dni Książki Dziecięcej”. Jej wieloletnia praca to wzór otwartości, twórczości i niezachwianej pasji do książek.

Małgorzata Topolska (Miejska Biblioteka Publiczna we Włodawie) to bibliotekarka z duszą artystki i edukatorki emocjonalnej. Jej autorski projekt „Kolorowy Potwór. Emocje w bibliotece” zdobył ogólnopolskie uznanie i nagrodę Wydawnictwa Maman, pomagając dzieciom oswajać i wyrażać emocje. Łączy literaturę z teatrem, plastyką i edukacją społeczną. Z pasją prowadzi teatrzyk Kamishibai, koordynuje akcję „Mała Książka – Wielki Człowiek” i animuje życie kulturalne we Włodawie.

Paulina Zakrzewska (Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świdniku, Filia nr 2) to bibliotekarka nowej generacji – pełna energii, kreatywności i empatii. Realizuje nowoczesne projekty łączące literaturę z matematyką, historią, emocjami i edukacją obywatelską. Z sukcesem animuje lokalną współpracę między pokoleniami, czyniąc bibliotekę miejscem pełnym radości i inspiracji.

Nagroda im. Anny Platto to wspaniała możliwość ukazania niezwykłej siły, pasji i kreatywności bibliotekarek i bibliotekarzy, którzy każdego dnia, często w ciszy i bez rozgłosu, zmieniają świat dzieci poprzez książkę. Ich działania są pełne serca, wizji i odwagi w poszukiwaniu nowych form pracy z najmłodszymi. Każda z nominowanych osób buduje mosty między literaturą a życiem – rozwijając wyobraźnię, emocje i wrażliwość

dziecięcych czytelników. Dzięki nim biblioteki stają się wspaniałymi miejscami wypożyczania książek, a także przestrzenią kultury, empatii i wspólnoty.

Od wielu lat sponsorem nagród dla Laureatki i Nominowanych jest Wiesława Jędrzejczyk – Redaktor Naczelna Wydawnictwa Literatura, Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Zarząd Okręgu w Lublinie.

Organizatorami tegorocznej edycji Nagrody byli Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Zarząd Okręgu w Lublinie oraz Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego. Uroczystość honorowym patronatem objęli Krzysztof Komorski Wojewoda Lubelski, Jarosław Stawiarski Marszałek Województwa Lubelskiego, dr Krzysztof Żuk Prezydent Miasta Lublin oraz Jerzy Woźniakiewicz Przewodniczący Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Warszawie. Patronatu medialnego udzieliły Telewizja Polska 3 Lublin, Polskie Radio Lublin i portal internetowy SBP sbp.pl.

Joanna Chapska
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
WBP w Lublinie

Lubelskie Towarzystwo Genealogiczne: 20 lat historii

Lubelskie Towarzystwo Genealogiczne, powołane zostało do życia we wrześniu 2006 roku w Lublinie. Powstało z inicjatywy grupy pasjonatów, którzy postanowili połączyć siły, by wspólnie badać dzieje rodzin i dzielić się swoją wiedzą z innymi. Na czele tego przedsięwzięcia stanął Piotr Gładka, historyk i genealog, specjalizujący się w badaniach nad genealogią rodzin chłopskich. Spotkanie założycielskie, które odbyło się w kameralnym gronie, przerodziło się w strukturę z prawdziwego zdarzenia, z czasem zyskując formalne ramy organizacyjne oraz ogromne uznanie w środowisku genealogów w całej Polsce.

Początki działalności LTG były skromne, lecz niezwykle dynamiczne. Pierwszym krokiem było opracowanie wewnętrznego regulaminu oraz rozpoczęcie działalności popularyzatorskiej. Towarzystwo zadebiutowało w lokalnych mediach, między innymi w audycji *Drzewo rodzinne* w Radiu Lublin oraz na łamach „Kuriera Lubelskiego”. Rok później powstała pierwsza strona internetowa, a w 2008 roku LTG uzyskało osobowość prawną dzięki wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego. To umożliwiło realizację szerzej zakrojonych działań, od cyfrowej dokumentacji aktów stanu cywilnego po zakładanie lokalnych baz danych.

Organizacja od samego początku budowała swoją tożsamość wokół naukowego podejścia do genealogii oraz dbałości o dziedzictwo regionalne. Wśród członków LTG znajdowali się nie tylko mieszkańcy Lublina i regionu, ale również osoby z innych części Polski, a nawet z zagranicy. Ta różnorodność środowisk i doświadczeń przekładała się na bogactwo prowadzonych przedsięwzięć oraz szeroki zakres badań.

Jednym z największych sukcesów Towarzystwa był projekt *Mieszkańcy Lubelszczyzny w armii carskiej (1832–1915)*. W jego ramach powstały dwie bazy danych. Pierwsza obejmuje lata 1832–1870 i została opracowana na podstawie ksiąg rekruckich – zawiera dane osobowe rekrutów z guberni lubelskiej i podlaskiej. Dla okresu późniejszego, ze względu na brak zachowanych ksiąg, stworzono drugą bazę, opartą na *Wykazie spraw kierowanych do urzędu gubernialnego*

w sprawie rekrutacji. Ta część obejmuje lata 1874–1915 i zawiera informacje o kolejnych 60 tysiącach osób. Dzięki współpracy z Archiwum Państwowym w Lublinie udało się dotrzeć do źródeł, które wcześniej były trudno dostępne. Projekt znacząco wzbogacił warsztat genealogów i stanowi ważne źródło wiedzy o historii regionu.

Innym godnym uwagi przedsięwzięciem było opracowanie cyfrowego archiwum uczniów z regionu Lubelszczyzny. Projekt *Lubelscy uczniowie* rozpoczął się od analizy dokumentacji Gimnazjum Gubernialnego w Lublinie oraz Szkoły Rzemieślniczo-Niedzielnej w Opolu Lubelskim. Zgromadzone dane obejmowały m.in. imię i nazwisko ucznia, klasę, rok szkolny, dane ojca oraz miejsce pochodzenia. Inicjatywa ta nie tylko umożliwiła potomkom dawnych uczniów odnalezienie informacji o swoich przodkach, ale również wzbogaciła wiedzę o funkcjonowaniu lokalnych instytucji edukacyjnych.

Nie mniej istotnym wydarzeniem w historii LTG była wystawa *Lubelskie Genealogie*, zorganizowana w 2013 roku. Na specjalnie przygotowanych planszach przedstawiono drzewa genealogiczne rodzin z Lubelszczyzny, niektóre sięgające aż XV wieku. Wystawa była prezentowana w kilku lokalizacjach, m.in. w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego i jej filiach, a także w innych miejscowościach województwa. Dzięki niej szeroka publiczność mogła zapoznać się z efektami badań członków Towarzystwa, zainspirować się i podjąć własne poszukiwania.

Od początku istotnym fundamentem pracy Towarzystwa była działalność edukacyjna. Regularne spotkania, wykłady i warsztaty odbywały się najczęściej w bibliotekach, domach kultury i archiwach. Wśród zaproszonych prelegentów znajdowali się zarówno zawodowi historycy oraz genealodzy-amatorzy. Omawiano różnorodne zagadnienia, od technik poszukiwań genealogicznych, przez archiwistykę rodzinną, aż po historię szkolnictwa czy pobory wojskowe w Królestwie Polskim. Każde spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń, zadawania pytań i budowania relacji.

Towarzystwo wydało również szereg publikacji, w tym dziewięć tomów „Rocznika Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego”, który ukazywał się w latach 2009–2017. Było to jedno z nielicznych w Polsce czasopism naukowych poświęconych genealogii, indeksowane w prestiżowych bazach danych takich jak BazHum, CEJSH i CEEOL. W „Roczniku” publikowano nie tylko artykuły badawcze, ale też recenzje, opracowania źródeł oraz relacje z wydarzeń organizowanych przez LTG.

Na przestrzeni lat Towarzystwem kierowali trzej prezesi. Piotr Głądała, pierwszy prezes, był inicjatorem i duszą organizacji. To on nadał jej kierunek i zainspirował innych do działania. Po nim funkcję objął dr Dominik Szulc, historyk specjalizujący się w dziejach Polski i Litwy w późnym średniowieczu, który skoncentrował się na naukowym rozwoju LTG oraz edycji źródeł. Od 2015 roku prezesem jest dr hab. Mariusz Ausz, profesor w Katedrze Historii Społecznej i Edukacji UMCS, który rozszerzył działalność Towarzystwa o nowe inicjatywy edukacyjne i projekty regionalne.

W ciągu dwóch dekad działalności Towarzystwo zbudowało trwałe relacje z lokalnymi i krajowymi instytucjami. Szczególna rola przypadła współpracy z Archiwum Państwowym w Lublinie, z którym współpracowało m.in. w projektach: „Lubelskie Archiwa Rodzinne” oraz „Lubelskie Archiwa Rodzinne Niepodległej”. LTG uczestniczyło również w VI Krajowym Sympozjum Archiwalnym, organizowanym w 2024 roku w Lublinie, gdzie zaprezentowało swoje osiągnięcia w zakresie cyfryzacji i edukacji genealogicznej. Istotną była także współpraca z MBP im. H. Łopacińskiego, dzięki której możliwa była organizacja licznych wydarzeń popularyzatorskich.

Nie bez znaczenia pozostaje obecność LTG w przestrzeni cyfrowej. Organizacja posiada trzy aktywne strony internetowe: główną witrynę Towarzystwa (www.ltg.pl), stronę projektu „Poborowi” (www.poborowi.ltg.pl) oraz archiwum „Rocznika” (www.rocznik.ltg.pl). Działalność online obejmuje również media społecznościowe, zwłaszcza Facebook, gdzie Towarzystwo obserwuje niemal 2700 osób. Cyfrowe archiwum LTG liczy ponad 100 GB danych, a liczba filmów reje-

strujących wykłady przekracza już 15.

Dziś Lubelskie Towarzystwo Genealogiczne to dojrzała, rozpoznawalna organizacja, która nadal działa z ogromną pasją i zaangażowaniem. Członkowie LTG nie tylko prowadzą badania, ale też aktywnie dzielą się swoją wiedzą, inspirują innych i pielęgnują pamięć o tych, którzy odeszli. Dzięki ich wysiłkom genealogia w regionie Lubelszczyzny przestała być niszowym hobby, a stała się pełnoprawną dziedziną wiedzy, łączącą ludzi ponad podziałami pokoleń i środowisk.

Przyszłość genealogii w regionie rysuje się jasno. Towarzystwo planuje kolejne inicjatywy, kontynuuje digitalizację zasobów i zaprasza do współpracy każdego, kto chce poznać korzenie swojej rodziny.

Jak głosi motto Towarzystwa: *Przeszłość to dopiero początek. Razem tworzymy przyszłość genealogii.*

Marek Bunia

Dział Informacji i Promocji
WBP w Lublinie

Biblioteki województwa lubelskiego publikują: Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu

W województwie lubelskim, według stanu na koniec 2024 roku, znajdują się 222 biblioteki oraz 334 filie (łącznie 556 placówek), w tym jedna biblioteka wojewódzka, 8 bibliotek powiatowych, 11 bibliotek na prawach powiatowych, 10 bibliotek miejskich, 31 bibliotek miejsko-gminnych, 161 bibliotek gminnych. Biblioteki w naszym województwie mogą pochwalić się wielokierunkową działalnością, od wykonywania zadań stricte bibliotekarskich (gromadzenie, opracowanie, przechowywanie, udostępnianie księgozbioru, działalność informacyjna i bibliograficzna), przez szeroko pojętą promocję czytelnictwa, aż po pozyskiwanie środków pozabudżetowych na działalność i inwestycje infrastrukturalne.

Na szczególną uwagę zasługuje działalność wydawnicza bibliotek samorządowych województwa lubelskiego. Działalność ta zintensyfikowała się w ostatnich latach i zasługuje na omówienie. Wiele publikacji, wydawanych przez biblioteki, jest zgłaszanych do Konkursu „Książka Roku”, organizowanego corocznie przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. Celem konkursu jest promocja dorobku wydawniczego Lubelszczyzny, a zwłaszcza publikacji dotyczących historii, tradycji kulturalnych i walorów krajoznawczo-turystycznych. Liczba i wysoki poziom publikacji wydawanych przez biblioteki województwa lubelskiego spowodowały wyodrębnienie osobnej kategorii konkursowej, w której nagradza się właśnie książki opublikowane przez biblioteki. Działalność wydawnicza to nie tylko jedna z form pracy bibliotek, ale również sposób na promocję środowiska lokalnego i metoda zachowania dziedzictwa kulturowego i regionalnego. Książki te, jako depozytariusze wiedzy, są zróżnicowane tematycznie. Dotyczą bardzo wielu zagadnień - historii regionu, obyczajów, tradycji, językoznawstwa, bibliotekarstwa, oświaty, ubioru, kuchni regionalnej, a nawet przyrody. Są wśród nich też zapisy osobistych wspomnień mieszkańców regionu w kontekście historycznym, społecznym, regionalnym, kulturowym, gospodarczym czy etnograficznym.

Chcemy Państwu sukcesywnie przedstawiać publikacje wydane przez biblioteki naszego województwa, by poszerzać wiedzę o samych bibliotekach, promować ich działalność i zwrócić uwagę na tę przestrzeń do promocji czytelnictwa i zachowania dziedzictwa kulturowego regionu.

Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu od wielu lat prowadzi działalność wydawniczą. Corocznie publikuje pozycje książkowe, które zdobywają nie tylko uznanie czytelników, ale i aprobatę środowiska naukowego. Oto kilka z nich.

Książka zamojskiego dziennikarza i historyka Bogdana Nowaka pt. *Wiosna w reżimie sanitarnym* ma postać tomiku poezji. Jest to szczególna pozycja bibliofilska, wydana w limitowanej i numerowanej wersji 100 egzemplarzy. Poetycki tomik jest pierwszą pozycją serii wydawniczej *Biblioteka stulecia 1921–2021*, w ramach której wydane są jubileuszowe wydawnictwa, związane z obchodami 100-lecia Książnicy Zamojskiej. Autor podjął się tematyki współczesnej, bardzo aktualnej, ale do tej pory nie poruszanej w poezji. Opisuje w swoich utworach pandemię koronawirusa – poddaje refleksji sens i czas przemijania, ale również dzieli się osobistymi rozważaniami, a wszystko to czasem z nutą ironii i politowania. Szata edytorska tomiku jest nie tylko zaskakująca, ale i zachęcająca do natychmiastowego zajrzenia do środka. Wykonana ręcznie obwoluta książki ma formę drzwi z kłódką wraz ze skrupulatnie zawiązaną maseczką. Jest to nie lada gratka dla bibliofilów, fanów pióra Bogdana Nowaka oraz miłośników współczesnej poezji. Publikacja otrzymała wyróżnienie za szczególne walory edytorskie i formę przekazu w Konkursie „Książka Roku 2020”.

Album pt. *Zamość: ulice i place* to kolejna pozycja opublikowana w serii wydawniczej Książnicy Zamojskiej *Biblioteka Stulecia 1921–2021*. Publikacja jest sentymentalną podróżą przez kilkadziesiąt ulic i placów Zamościa. Książka składa się z 4 części,

szczególnym dodatkiem są reprodukcje archiwalnych kart pocztowych z kolekcji Stanisława Rudego. Zamieszczone w niej fotografie pochodzą m.in. z Archiwum Państwowego w Zamościu, Biblioteki Cyfrowej Książnicy Zamojskiej oraz Spółdzielni Mieszkaniowej im. Jana Zamoyskiego w Zamościu. Równie nieocenionym źródłem są archiwa prywatne Stanisława Orłowskiego, Adama Gąsianowskiego i Leszka Wygachiewicza. Wydawnictwo albumowe „przenosi nas w czas, który minął bezpowrotnie”. Stanowi doskonały przykład współpracy regionalistów, instytucji i fundacji. Album nagrodzono Wawrzynem Pawła Konrada w kategorii „Publikacje wydane przez biblioteki województwa lubelskiego” w Konkursie „Książka Roku 2021”.

W tej samej edycji konkursu, za „ciekawą formę popularyzacji biblioteki i regionu oraz za szczególne walory edytorskie i formę przekazu”, wyróżnienie otrzymało inne wydawnictwo Książnicy Zamojskiej. Był to „Kalendarz na Rok Pański 2021: w roku jubileuszu powstania biblioteki w Zamościu” wydany z okazji 100-lecia powstania Zamojskiej Książnicy. Jest to kolejna pozycja w serii wydawniczej *Biblioteka Stulecia 1921–2021*. W treści, oprócz tradycyjnego kalendarza, zamieszczono opowieści o ludziach, wydarzeniach, miejscach i ciekawostkach związanych z Zamościem i Zamojszczyzną. Kalendarz ma niestandardowe wymiary, posiada drewnianą obudowę oraz interesującą szatę graficzną, może być również eksponowany na ścianie. Jest to niezwykle połączenie sztuki użytkowej i upamiętniania regionalnego dziedzictwa kulturowego. Pracę przygotował zespół redakcyjny złożony z pracowników Czytelni Regionalnej i Działu Biblioteka Cyfrowa Książnicy Zamojskiej. Wykorzystano zbiory samej Książnicy, ale także osób prywatnych oraz licznych instytucji (muzea, domy kultury, czasopisma lokalne itd.). Zdjęć do wydawnictwa użyczyły również osoby związane z Zamojszczyzną. Dzięki temu kalendarz jest prawdziwą perełką zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i edytorskim, którą niewątpliwie doceniają mieszkańcy Zamościa, pasjonaci sztuki użytkowej, historycy, regionaliści, bibliofile i kolekcjonerzy oryginalnych wydawnictw.

Monografia pt. *Straż pożarna w Zamościu: 140 lat historii* to pierwsza publikacja, dokumentująca historię i współczesność straży pożarnej w Zamościu. W 2022 roku obchodzono jubileusz 140-lecia założenia Zamojskiej Straży Ogniowej, która powstała z inicjatywy farmaceuty Karola Kłossowskiego. To pierwsza formacja strażacka w dziejach Zamościa, funkcjonująca do dzisiaj – obecnie pod nazwą Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zamościu. Książkę podzielono na 4 rozdziały, opisujące historię zamojskich strażaków od 1882 do 2022 roku, ukazując ludzi, wydarzenia i strukturę straży pożarnej. Wydawnictwo zachwyca walorami edytorskimi, zawiera ponad 400 unikatowych fotografii o dużej wartości historycznej, które opisują i nadają kształt dziejom zamojskiej straży pożarnej. Publikację opracowali sami strażacy, w nakładzie 600 egzemplarzy wydała ją Książnica Zamojska, a sfinansowały samorządy miasta i powiatu.

Kolejna publikacja – *Państwo Zamojskie* autorstwa Bogdana Nowaka ukazała się już po raz trzeci. Edycja jest poprawioną i rozszerzoną wersją, zaopatrzoną w nową okładkę, przypominającą do złudzenia skórę. Książka w zamyśle wydawców stylizowana jest na XVII-wieczny starodruk. Nową wersję pracy podzielono na 10 części. Zamieszczono historie o staropolskim Zamościu, Ordynacji Zamojskiej, Zamojszczyźnie i ludziach tam żyjących na przestrzeni wieków. Opowiadane historie mają różnoraki charakter: religijny, magiczny, obrzędowy, kryminalny, miłosny, kulturowy. Publikacja otrzymała Nagrodę specjalną Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w Konkursie „Książka Roku 2022”.

Kolejna interesująca publikacja to katalog wystawy poświęconej Stanisławowi Orłowskiemu, a zorganizowanej w Książnicy Zamojskiej w 2022 roku. Stanisław Orłowski – artysta fotografik, działacz społeczny i zawodowy, założyciel i honorowy prezes Zamojskiego Towarzystwa Fotograficznego. Pracował m.in. w służbach ochrony zabytków, a także przez wiele lat był działaczem turystycznym. Podarował Książnicy Zamojskiej ponad 6000 własnych diapozytów oraz

17 tomów „Prywatnej Kroniki działalności Zamojskiego Towarzystwa Fotograficznego”. W podziękowaniu za ten wspaniały dar, Książnica przygotowała wystawę i wydała katalog. W pracy zamieszczono wiele wyjątkowych fotografii, m.in. z lat 70-tych XX wieku, ale także z początku wieku XXI. Dopelnieniem katalogu jest wpleciona między fotografie katalogu rozmowa ze S. Orłowskim przeprowadzona przez Piotra Pielę. Jest to pasjonująca podróż po Zamościu z fotograficznej perspektywy. Publikacja jest wyjątkowa i unikatowa jak jej bohater. Wydana została w limitowanym nakładzie 88 egzemplarzy, z których każdy ma ręczną oprawę wraz ze specjalną kieszonką wykonaną przez Marka Sadło w pracowni introligatorskiej Książnicy Zamojskiej. Ta publikacja również otrzymała Nagrodę Specjalną Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie za ciekawą szatę graficzną w Konkursie „Książka Roku 2022”.

Sowa Wolumena i pomieszanie w bajkach autorstwa Piotra Pielę to książka adresowana do dzieci. Jest pierwszą publikacją w tej kategorii wyróżnioną w konkursie „Książka Roku”. Opowiada o Sowie o imieniu Wolumena, która staje się bohaterką ratującą świat bajek dla dzieci. Publikacja została napisana wierszem, a tekst oprócz polskiej wersji językowej, został przełożony na język angielski. Książka ukazuje świat dziecięcych bajek i ich przemożny wpływ na kształtowanie młodego człowieka. Otrzymała wyróżnienie za szczególne walory edytorskie i formę przekazu w Konkursie „Książka Roku 2023”.

W 2024 roku Książnica Zamojska wydała publikację Jarosława Petrowicza pt. *Despekty za życia, despekty po śmierci*, która prezentuje życie i losy Joanny Żubrowej – pierwszej kobiety odznaczonej Orderem Wojennym Virtuti Militari. Publikacja otrzymała nagrodę w Konkursie „Książka Roku 2024” w kategorii „Publikacje wydane przez biblioteki województwa lubelskiego”.

W 2025 r. Książnica Zamojska opublikowała kolejne pozycje:

- *Nowe przygody Sowy Wolumeny* (tekst Piotr Pielę, rysunki Monika Romańczuk) – to druga część przygód Sowy Wolumeny, z którą czytelnik wę-

druje po zabytkach Zamościa, a pretekstem tej podróży jest poszukiwanie zbiegłych z ZOO zwierząt;

- *Zamość 1914-1918: fotografie i pocztówki z kolekcji Wiesława Smyka* (pod redakcją Iwony Proczki).

Nie sposób nie wspomnieć o publikacjach czasopiśmienniczych Książnicy Zamojskiej. Na specjalne okazje i nie tylko, wydawane jest pismo jubileuszowe. W 2018 roku wydano gazetę jubileuszową pt. „biblioTEKA Niepodległości” z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. W 2019 roku wydano „biblioTEKĘ Festiwalową” z okazji IX Zamojskiego Festiwalu Książki, a w roku 2022 - „biblioTEKĘ PAMIĘCI” dotyczącą wydarzeń historycznych Zamościa i Zamojszczyzny, natomiast w roku 2024 wydano „biblioTEKĘ PRAWDY” odnoszącą się do ludobójstwa na Wołyniu.

Od 1995 roku wydawane jest czasopismo fachowe „Bibliotekarz Zamojski”, będące bezcennym źródłem informacji nie tylko dla bibliotekarzy powiatu, ale także dla ludzi związanych i interesujących się szeroko rozumianą kulturą.

Publikacje Biblioteki Zamojskiej cieszą się ogromnym zainteresowaniem wśród regionalistów, historyków, pasjonatów fotografii, turystów, mieszkańców i badaczy Zamościa, a także stanowią narzędzie edukacji dla młodzieży i studentów. Działalność wydawnicza Książnicy Zamojskiej im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, zdecydowanie jest ponadprzeciętna, stanowi ogromny, ważny dla regionu i całego województwa lubelskiego dorobek naukowy i historyczny. Może też inspirować, dopingować inne instytucje do podejmowania działań wydawniczych.

Nowak Bogdan. Wiosna w reżimie sanitarnym / Bogdan Nowak ; [fotografie: Kacper Nowak]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2020. – (Biblioteka Stulecia 1921-2021)

ISBN 978-83-949666-6-9

Nowak Bogdan, Żygawski Jakub. Zamość : ulice i place / Bogdan Nowak, Jakub Żygawski ; [konceptcja książki: Piotr Bartnik]. – Zamość : Książni-

ca Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2021. – (Biblioteka Stulecia 1921-2021)

Na stronie tytułowej: Z wykorzystaniem kart pocztowych z kolekcji Stanisława Rudego. – Bibliografia na stronie 244.

ISBN 978-83-949666-1-4. – ISBN 978-83-949666-9-0 (oprawa miękka)

Kalendarz na Rok Pański 2021 : w roku jubileuszu powstania biblioteki w Zamościu / Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu. – Rocznik. – (2021). – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego, 2021. – 32 cm. – (Biblioteka Stulecia 1921-2021).

Sowa Wolumena i pomieszczenie w bajkach / Piotr Piela ; ilustracje: Dominika Czubek ; [tłumaczenie na język angielski: Anna Szczesniak, Marzena Komarowska, Justyna Mękał, Paulina Tukendorf]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2023

Tekst równoległe w języku polskim i w przekładzie angielskim.

ISBN 978-83-962891-9-3

Straż pożarna w Zamościu : 140 lat historii / [autorzy: Andrzej Szozda, Marcin Żulewski, Tomasz Burcon, Przemysław Ilczuk, Anna Krukowska, Małgorzata Kuźma, Maria Pieńkosz, Iwona Popajewska-Kopyść]. – Zamość : na zlecenie Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zamościu : Starostwa Powiatowego w Zamościu : Urzędu Miasta w Zamościu : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2022

ISBN 978-83-962891-1-7 (KZ SKZ)

Nowak Bogdan. Państwo zamojskie : przeciw czarownikom, duchom i najeźdźcom / Bogdan Nowak. – Wydanie III - poprawione i rozszerzone. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2022

ISBN 978-83-962891-3-1

Orłowski, Stanisław. Stanisław Orłowski : od wielu lat... / [rozmowę przeprowadził: Piotr Piela ; redakcja i słowo wstępu: Halina Zielińska]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2022

Tytuł na stronie przedtytułowej i okładkowy: Orłowski : od wielu lat... Na obwolucie: Kamienna 20. Wystawa: Galeria Ex Libris Książnicy Zamojskiej im. Stanisława Kostki Zamoyskiego, od 3 października 2022 r.

ISBN 978-83-962891-2-4

Despekty za życia, despekty po śmierci / Jarosław Petrowicz. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2024

ISBN 978-83-962891-7-9

Nowe przygody Sowy Wolumeny / tekst: Piotr Piela ; ilustracje: Monika Romańczuk. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2025

ISBN 978-83-972928-5-7

Zamość 1914-1918 : fotografie i pocztówki z kolekcji Wiesława Smyka / [redakcja: Iwona Proczka]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2025

ISBN 978-83-972928-4-0

Justyna Kasperczuk
Dział Opracowania Zbiorów
WBP w Lublinie

Literackie odwiedziny w szpitalu

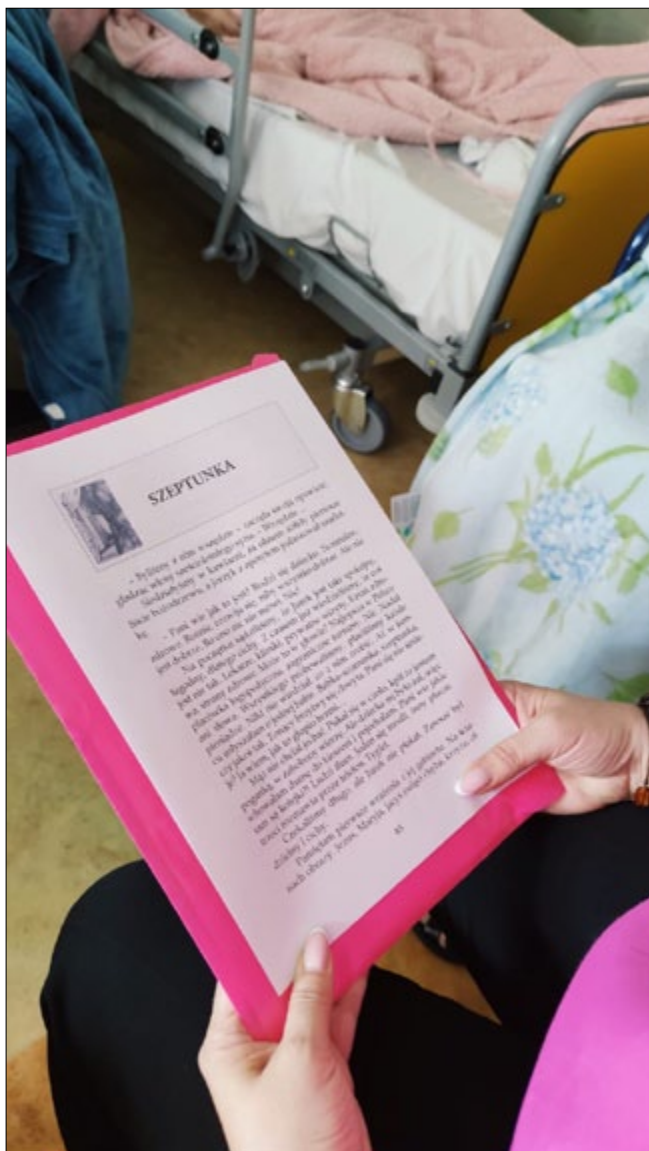

Od czerwca 2025 roku, z inicjatywy bibliotekarek Chełmskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Pauliny Orsetti i dzięki nawiązaniu współpracy z Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym w Chełmie, pracownicy ChBP odwiedzają podopieczne Zakładu Pielęgnacyjno – Opiekuńczego. Nasze spotkania to przede wszystkim wspólne czytanie fragmentów książek, felietonów, poezji, rozmowy o życiu, ale także gry i zabawy. To nie tylko chwile relaksu, ale również doskonała okazja do wspomnień, wzruszeń i śmiechu. W pierwszym naszym spotkaniu uczestniczyły dwie panie, obecnie jest ich osiem.

Przychodzimy do szpitala z własnym zestawem literatury, starannie wybranym na podstawie wcześniejszych rozmów z pacjentkami. Dotychczas czytaliśmy głównie fragmenty książek chełmskich autorek. Pierwszą z nich była Katarzyna Józefacka, która w swojej książce pt. *Przy kafe w małym mieście* w ciekawy sposób pokazuje małomiasteczkową rzeczywistość. Omawialiśmy też fragmenty ze zbioru opowiadań *my, stąd* Anny Barbary Mazurkiewicz oraz wiersze z tomiku jej poezji *ja, dziewczyna*, gdzie piękno i kruchość chwil przeplatają ludzkie życiorysy. W następnych miesiącach planujemy rozszerzyć ofertę czytelniczną o kolejne pozycje książkowe znanych i poczytnych autorów polskich i zagranicznych. Na prośbę pacjentek powrócimy do klasyki literatury – do *Lalki* Bolesława Prusa, *Nocy i dni* Marii Dąbrowskiej czy *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej.

Literatura otwiera pacjentkom przestrzeń na własne refleksje. Czytanie wspiera je podczas pobytu w szpitalu, kiedy czują się osłabione, niepewne i samotne. To, co czyni tę inicjatywę wyjątkową, to przede wszystkim uważność na drugiego człowieka oraz potrzeba wspólnego spędzenia czasu. Wspólne czytanie książek nie zastąpi procesu leczenia, ale staje się formą troski i obecności. Zauważamy, że nasze spotkania poprawiają samopoczucie i stają się pomostem pomiędzy szpitalną rutyną, a światem do którego pacjentki tęsknią. Często w czytanych historiach odnajdują fragmenty własnych biografii i dzielą się swoimi życiowymi doświadczeniami. Jest to szczery akt mówienia o trudnych przeżyciach. Kobięce historie, utkane z codziennych zmagania, determinacji i ogromnej siły, mają niezwykle terapeutyczną moc. Tworzy się wówczas mała przestrzeń, w której każda z pań ma możliwość poczuć się usłyszana i ważna, bez oceniania i oczekiwania na współczucie.

Nasze spotkania w szpitalu to także próba aktywizacji pacjentek, która przybiera różne formy. Od wspólnego śpiewania piosenek, które działają kojąco i przywołują wspomnienia i poprawiają nastrój, przez gry i zabawy stymulujące umysł, po spotkania tematyczne. Każda z aktywności dostosowana jest do możliwości i potrzeb seniorek. Wszystkie mają na celu poprawienie samopoczucia, wywołanie uśmiechu i zbudowanie małej kobiecej wspólnoty. Pozwalają wypełnić czas, a przede wszystkim dają szansę na kontakt z drugim człowiekiem, ponieważ, niezależnie od wieku, każdy potrzebuje być zauważony, wysłuchany i otoczony troską.

W naszą akcję włączają się lokalni, niezwykle empatyczni przedsiębiorcy fundując np. lody, które

dla pań są miłą odmianą dla typowego szpitalnego menu. Takie niespodzianki są dla nich czymś więcej niż deser. Są sygnałem, że ktoś o nich pamięta i stara się sprawić przyjemność. Będziemy zachęcały kolejne osoby i firmy do wzięcia udziału w naszym przedsięwzięciu. Czasem wystarczy naprawdę drobny gest, aby wywołać uśmiech u osób, które nie mają szans na samodzielność i czują się bardzo samotne.

Kiedy wchodzimy na oddział mamy nadzieję, że wniesiemy odrobinę nadziei w życie pacjentek, a przygotowane przez nas propozycje książkowe przypadną im do gustu. Zależy nam na dbałości o godność i samopoczucie każdej z pacjentek. Obserwujemy jak ważny dla podopiecznych oddziału jest wspólnie spędzony czas, chwila rozmowy i kojąca lektura.

Katarzyna Bedlińska-Polak
Chełmska Biblioteka Publiczna
im. Marii Pauliny Orsetti w Chełmie

Książka wczoraj i dziś

Od początków swego istnienia, biblioteki kojarzyły się czytelnikom z książką papierową. Książka była jedną z niewielu bezpłatnych form rozrywki, co sprawiało, że była wręcz rozchwytywana przez czytelników. Często ustawiali się oni w długich kolejkach do lady bibliotecznej, by otrzymać upragnioną pozycję.

Obecnie, w dobie gwałtownego rozwoju technologii i cyfryzacji, książki papierowe są sukcesywnie uzupełniane przez ebooki czy audiobooki. Wychodząc naprzeciw swoim czytelnikom, biblioteki nieustannie poszerzają swoją ofertę. Oprócz książek w formie papierowej, posiadają również zbiory w postaci cyfrowej, a także filmy i zbiory muzyczne.

Trzeba przyznać, że w ostatnich latach nowe formy książek szybko zyskały przychylność czytelników. W dzisiejszych czasach prawie każda nowa książka wydawana jest zarówno w wersji papierowej i elektronicznej. Po książki do słuchania (audiobooki), które na początku swego istnienia przeznaczone były dla osób z dysfunkcją wzroku, obecnie sięga coraz więcej odbiorców. Spowodowane jest to tym, iż może ona towarzyszyć czytelnikowi w drodze do pracy, czy przy wykonywaniu codziennych czynności. Nowoczesne, przenośne otwarzacze cyfrowe książek, umożliwiają czytelnikom zagłębienie się w lekturze w dowolnej chwili dnia.

Dla czytelnika z ograniczeniami, przykutego do łóżka czy też wózka inwalidzkiego, książka jest oknem na świat, wytchnieniem i zapomnieniem, w trudnych chwilach życia. Takim czytelnikom bibliotekarze starają się wychodzić naprzeciw, dostarczając nieodpłatnie swoje zbiory do domu.

Obecnie czytelnik za pomocą komputera, bez wychodzenia z domu, może zapisać się do biblioteki, zapoznać się z jej aktualną ofertą oraz wyszukać i zamówić interesujące go pozycje.

Wszystkie te udogodnienia powodują, że dostęp do książek w różnych formach stał się łatwy jak nigdy dotąd, a prawie każda pozycja, w różnorodnych formach jest w zasięgu ręki.

Pomimo tak prostej dostępności zbiorów i szerokiej oferty nowoczesnych bibliotek, rozważniom na temat stanu czytelnictwa towarzyszy niestety smutna nuta refleksji. Młode pokolenie, dla którego smartfon stał się nieodzownym towarzyszem życia, chętniej wyteży wzrok wypatrując nowości na portalach społecznościowych, niż wczytuje się w te, oferowane przez biblioteki.

Pozostaje jedynie żywić nadzieję, że tak jak każda moda, tak i ta, niebawem straci swój blask, a książka w szerokiej gamie oferowanych form, zyska większą popularność wśród młodych odbiorców.

Arkadiusz Korniejuk

Chelmska Biblioteka Publiczna
im. Marii Pauliny Orsetti w Chełmie

Wyrosły z doniczki

Myśl o tym, by założyć klub czytelniczy „Zaczytane Babeczki”, zakiełkowała w 2023 roku podczas rozmów o kwiatach. Piękne i dojrzałe, jak słodkie jabłka, „babeczki” – każda inna, a jednak łączy je miłość do świata literatury, książek – tych pachnących, papierowych i namacalnych. W życiu każdego z nas jest jakaś wyjątkowa kobieta – „czuła przewodniczka”, matka, siostra czy przyjaciółka. A tu w jednym miejscu jest ich aż siedem! Panie pełne mądrości, dojrzałej cierpliwości, ale również dziecięcej radości.

Członkinie klubu czytelniczego „Zaczytane babeczki”, panie 60+, spotykają się raz na miesiąc, promując literaturę i świadome czytelnictwo. Dzielą się wrażeniami z przeczytanych książek, doświadczają

niem życia i troskami dnia codziennego. W planach mamy wspólne wyjścia do kina, ale oczywiście „najpierw książka, potem film”. Rozwijamy się i zachęcamy, by dołączyć do nas. Najpiękniejszym owocem tych spotkań jest fakt, że uczestniczki zawarły między sobą trwałe relacje i spotykają się prywatnie. Pomagają sobie w codziennym życiu. Śmiało więc można powiedzieć, że „książki łączą”.

Aleksandra Majewska

Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna
im. Anny Kamieńskiej w Świdniku

śp. Jana Wołosz (5 III 1937 – 28 IV 2025)

Z wielkim smutkiem i ogromnym żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

śp. Jana Wołosza
(5 III 1937 – 28 IV 2025)

Członka Rady Naukowo-Programowej Wojewódzkiej
Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego
w Lublinie w latach 2000-2019
Przyjaciela naszej Książnicy

Jan Wołosz (ur. 5 III 1937 – zm. 28 IV 2025) – sekretarz naukowy i wicedyrektor Biblioteki Narodowej, przewodniczący Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, wieloletni redaktor naczelny „Bibliotekarza”.

Urodził się 5 marca 1937 roku w Majdanie Królewskim (pow. Kolbuszowa), w 1955 roku ukończył Liceum Ogólnokształcące w Nowej Dębie i rozpoczął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego. Zrezygnował jednak z nich i przeniósł się na Wydział Filologiczny, gdzie studiował bibliotekoznawstwo, uzyskując w 1961 roku tytuł magistra. W 1960 roku podjął pracę w Instytucie Książki i Czytelnictwa w Bibliotece Narodowej, gdzie kierował Zakładem Bibliotekoznawstwa. W 1976 roku został przeniesiony na stanowisko sekretarza naukowego (w ran-

dze wicedyrektora) w Dyrekcji Biblioteki Narodowej, odpowiedzialnego za współpracę zagraniczną i międzynarodową oraz działalność naukową BN. Funkcję sekretarza naukowego pełnił do 1991 roku. W latach 1991-1998 był zastępcą dyrektora BN, odpowiedzialnego za sprawy bibliografii, automatyzacji, konserwacji, informacji i udostępniania zbiorów. W latach 1998-2005 pełnił funkcję pełnomocnika Dyrektora Biblioteki Narodowej ds. bibliotek publicznych.

W 2005 roku przeszedł na emeryturę.

Od 1965 roku był członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. W latach 1985-1993 był Wiceprzewodniczącym Zarządu Głównego SBP, w latach 2001-2005 – Przewodniczącym. Kilka lat pełnił funkcję Sekretarza Polskiego Komitetu Współpracy z IFLA (1984-1990) oraz członka Krajowej Rady Bibliotecznej przy ministrze kultury (2003-2007).

Był redaktorem naczelnym „Bibliotekarza” (1991-2011), zastępcą redaktora naczelnego „Rocznika Biblioteki Narodowej” i „Polish Libraries Today” (1991-1996).

Jest autorem ok. 1000 publikacji, w tym 9 książek. W kręgu jego zainteresowań znajdowała się problematyka bibliotek publicznych i narodowych w kraju i za granicą, polityka biblioteczna, zarządzanie w bibliotekarstwie, standaryzacja w bibliotekarstwie europejskim, współpraca międzynarodowa bibliotek, zawód bibliotekarza, kształcenie zawodowe, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i IFLA, rynek wydawniczy oraz społeczna rola książki i czytelnictwa.

Jan Wołosz był członkiem Rady Naukowo-Programowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w latach 2000-2019.

Za działalność zawodową odznaczony został: Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi (1975, 1987), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2001), Srebrnym Medalem Zasłużony dla Kultury Polskiej „Gloria Artis”. W 2005 roku przyznano mu tytuł Członka Honorowego SBP.

Zmarł 28 kwietnia 2025 r. w Warszawie.

dr Zdzisław Bieleń

Tysiąclecie Państwa Polskiego

W uznaniu zasług Bolesława Chrobrego i jednego z najważniejszych wydarzeń w naszych dziejach – jego koronacji na Króla Polski, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 24 lipca 2024 r. podjął uchwałę ogłaszającą rok 2025 – Rokiem 1000-lecia Królestwa Polskiego. Uchwałę o tej samej treści podjął także Senat. Dokument został odczytany podczas Uroczystego Zgromadzenia Posłów i Senatorów z okazji 1000. rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego w Gnieźnie, które odbyło się 25 kwietnia 2025 r.

W uchwale czytamy: „(...) Korona Bolesława Chrobrego stała się trwałym znakiem niezależności naszego kraju i siły narodu, który, jak pisał nasz pierwszy kronikarz, Anonim zwany Gallem, «pod tym zwłaszcza względem zasługuje na wywyższenie nad inne, że choć otoczony przez tyle [...] ludów chrześcijańskich i pogańskich i wielokrotnie napadany przez wszystkie naraz i każdy z osobna, nigdy przecież nie został przez nikogo ujarzmiony w zu-

pełności». Tradycja Korony Chrobrego była podtrzymywana przez jego następców z dynastii Piastów, zabiegających w XII i XIII wieku o zjednoczenie Państwa Polskiego, a w kolejnych epokach o suwerenność i międzynarodową pozycję Polski. Odkąd Orzeł Biały stał się oficjalnym godłem Królestwa Polskiego, na jego głowie zawsze widniała korona. Wizerunek i pamięć o Koronie Chrobrego towarzyszyły późniejszym bohaterom walk o niepodległość. W roku 1919 i ponownie w 1989, powróciła ona na godło odrodzonej Rzeczypospolitej i wieńczy je nadal jako widomy znak suwerennego Państwa Polskiego (...)”.

Zachęcamy wszystkie biblioteki publiczne z terenu województwa lubelskiego do organizacji w swoich placówkach wydarzeń związanych z rocznicą.

Paweł Kordybacha

Dział Instrukcyjno-Metodyczny
WBP w Lublinie

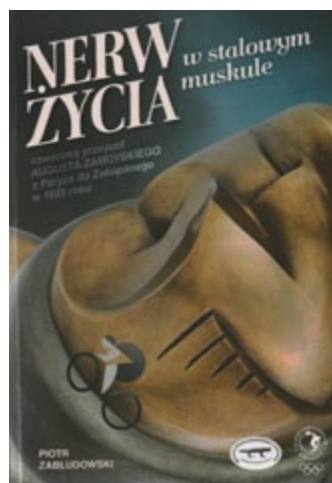

Odważny rzeźbiarz – August Zamoyski

„Jadę w połowie lipca”...
„Na miły Bóg, kiedyż Pan przyjedzie?”
„Oh! to bagatela! Wszystkiego 2928 kilometrów”
(irytująca ścisłość, jak na artystę!)...
„Będę »robił« po 130 kilometrów dziennie!”
„dojedzie pan?”...
„Ja myślę... Gruby zakład z argentyńczykiem...
Fura dolarów”...
(„Ilustracja” z dnia 18 lipca 1925 r.)

Piotr Zabłudowski, autor książki *Nerw życia w stalowym muskule*, przeglądając Narodowe Archiwum Cyfrowe, natknął się na wyjątkową fotografię Augusta Zamoyskiego z 1 sierpnia 1925 roku, która go zaintrygowała. Zdjęcie przedstawiało artystę rzeźbiarza tuż przed eskapadą rowerową z Paryża do Zakopanego. Autor na podstawie zebranych dokumentów opisał przygotowanie, przebieg, szczegóły oraz przebieg wyjątkowej podróży polskiego rzeźbiarza pochodzącego z Lubelszczyzny.

August Zamoyski urodził się w 1893 roku we wsi Jabłoń, położonej w województwie lubelskim, w powiecie parczewskim, w gminie Jabłoń. Dożył 77 lat i zmarł w 1970 roku w Saint-Clar-de-Rivière we Francji. Był synem Tomasza Zamoyskiego i Ludmiły z węgierskiej linii Zamoyskich oraz wnukiem Augusta Zamoyskiego (1811–1889). W 1938 roku został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi „za zasługi na polu sztuki”. Był wybitnym rzeźbiarzem, taternikiem i biegaczem narciarskim, wyjątkową postacią XX wieku, z charyzmą i niezwykłą osobowością. Od najmłodszych lat rodzice dbali o rozwój nie tylko intelektualny, ale i fizyczny Gucia, jak był nazywany w domu. A tak przedstawiał się sam August Zamoyski w czasopiśmie „Zwrotnica” w 1922 roku: „Ja (...) poza czasem poświęconym rzeźbie – używam życia!!! Trenuję muskuły, biegam, robię skakanke, tańczę, wspinam się po górach, jeżdżę na nartach i śpię na śniegu! Poza rzeźbą nie znam wyższej przyjemności, większej możliwości użycia życia, jak sport: cała rzeźba we własnym ruchu ciała... (...).” I tak w 1925 roku podjął się bezprecedensowego zakładu z pewnym milionerem pochodzącym z Ame-

ryki Południowej – przejazdu na rowerze z Paryża do Zakopanego.

Dystans, który przyszło pokonać Zamoyskiemu to 2928 kilometrów w czasie 21 dni. Ta wymagająca trasa prowadziła przez Francję, Szwajcarię, Włochy, Austrię, Czechosłowację i wreszcie Polskę. Wydawałoby się, że zakład, którego podjął się August, czyli niebanalnego, jak na tamte czasy, przejazdu rowerowego jest niewykonalny, przekraczający ludzkie zdolności psychofizyczne. A jednak zrobił to! Jak to wyglądało, jakie towarzyszyły temu wydarzenia i wszystkie aspekty przejazdu oraz wiele innych ciekawostek znajdziemy w książce. Tę fantastyczną opowieść urozmaicono licznymi zdjęciami Augusta z rodziną, portretami, na rowerze, podczas treningu, życia zawodowego czy wreszcie fotografiami jego rzeźb.

Niewątpliwie książka godna polecenia. Może ktoś się skusi na rajd Paryż – Zakopane?

Zabłudowski Piotr. Nerw życia w stalowym muskule : rowerowy przejazd Augusta Zamoyskiego z Paryża do Zakopanego w 1925 roku / historię zbadał i opisał oraz graficznie przedstawił Piotr Zabłudowski. – Warszawa : Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie ; Jabłoń : Muzeum Augusta Zamoyskiego w Jabłoni, 2024.

Justyna Kaspercuk
Dział Opracowania Zbiorów
WBP w Lublinie